

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

«“Хезмәт ветераны” исемен бирү тәртибе һәм шартлары турында» 2011 елның 30 июнендәге 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин В.И. Симаков шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2018 елның 5 июле

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданин В.И. Симаков шикаятен алдан өйрәнгән судья Ф.Р. Волкова бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин В.И. Симаков «“Хезмәт ветераны” исемен бирү тәртибе һәм шартлары турында» 2011 елның 30 июнендәге 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасы

Законы) 1 статьясындагы 2 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Өлеге Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлеше нигезендә «Хезмәт ветераны» исеме бирелү хокукын бирә торган ведомство аерымлык тамгалары дигәндә, федераль башкарма хакимият органнары, башка федераль дәүләт органнары, дәүләт корпорацияләре тарафыннан гамәлгә куелган һәм алар белән бүләкләү күрсәтелгән органнар һәм оешмалар билгеләгән тәртиптә башкарылган, эштәге (хезмәттәге) казанышлар һәм эшчәнлекнең тиешле өлкәсендә (икътисад тармагында) кимендә 15 ел дәвамында эшләгән (хезмәт иткән) өчен ведомство бүләкләре дип аңларга кирәк.

Күрсәтелгән Татарстан Республикасы Законының 9 статьясындагы 3 өлеше буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең социаль яклау өлкәсендә вәкаләтле органы «Хезмәт ветераны» исемен бирү тәҗрибәсе мәсьәләләре буенча үз компетенциясе чикләрендә методик күрсәтмәләр чыгарырга хокуклы.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчәрмәләреннән аңлашылганча, мөрәжәгать итүче «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасы белән бүләкләнгән булган, ул, аның фикеренчә, хезмәттәге ведомство аерымлык тамгасы булып тора һәм «Хезмәт ветераны» исеме бирелү хокукын бирә. Үз фикерен дәлилләп, гражданин В.И. Симаков ««Хезмәт ветераны» исеме бирелгәндә исәпкә алына торган хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары турында» Россия Федерациясе Хезмәт министрлыгының 1998 елның 7 октябрәндәге 5635-КС номерлы хатына сылтама бирә, аның буенча «Бик яхшы чик сакчысы» һәм «Чик бугаскәрләре отличнигы» күкрәк тамгалары шундый хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары исәбенә кергән булган. Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгының 2012 елның 29 июнендәге 481 номерлы боерыгы белән расланган Хезмәттәге

ведомство аерымлык тамгалары исемлегенә «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасы керми, ләкин элегрәк аңа СССР МС каршындагы КГБның 1969 елның 8 апрелендәге 53 номерлы боерыгы белән расланган һәм «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасына тиңләштерелгән «Чик буе гаскәрләре отличнигы» күкрәк тамгасы кергән.

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Казан шәһәре муниципаль берәмлеге Идел буе районындагы социаль яклау бүлеге тарафыннан «Хезмәт ветераны» исеме бирелү өчен документлар кабул итүдән гражданин В.И. Симаковка баш тартылган. Мондый карар шуның белән нигезләнгән: СССР КГБның 1957 елның 3 августындагы боерыгы белән расланган элге күкрәк тамгасы турындагы Нигезләмәдә «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасы хезмәттәге ведомство аерымлык тамгасы булып тора дигән мәгълүмат юк, элге күкрәк тамгасы хәрби бурыч үтәгәндә — мөрәжәгать итүче Совет Армиясе сафларында хезмәт иткәндә кызыксындыру бүлеге генә булган, шуңа күрә хезмәттәге аерым уңышлар өчен бүләк булып тормый. Кабул ителгән карар белән ризалашмыйча, гражданин В.И. Симаков судка мөрәжәгать иткән, ләкин Казан шәһәре Яңа Савин район суды карары белән Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгына дөгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән аңа баш тартылган.

Мөрәжәгать итүче билгеләгәнчә, үтенечен кире кагу Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлешенә дөгъвалана торган нигезләмәсенә таянган, аның буенча «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасы хезмәттәге ведомство аерымлык тамгасы булып тормый, аңа карата хокук куллану карарлары кабул ителү моментына башка редакция гамәлдә булса да, «Хезмәт ветераны» исеме бирелү өчен хезмәттәге ведомство аерымлык тамгасы булу кирәклегенә турындагы таләп үзгәрмәгән.

Гражданин В.И. Симаков санавынча, Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлешенә аның эше буенча хокук куллану карарларындагы хәрби хезмәт үткәндә башкалардан аерылган затларның

күкрәк тамгалары ведомство күкрәк тамгалары булып танылмый дигән дәлилләрнең нигезен тәшкил иткән дөгъвалана торган нормасы хокук куллану органнарына аңа Татарстан Республикасы Конституциясенә каршы килә торган аңлатма бирүгә юл куя, бу исә аның конституциячел хокукларын боза.

Мөрәжәгать итүче фикеренчә, Татарстан Республикасы Законының 9 статьясындагы 3 өлеше Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенен социаль яклау өлкәсендә вәкаләтле органына «Хезмәт ветераны» исемен бирү тәҗрибәсе мәсьәләләре буенча бары тик методик күрсәтмәләр чыгару хокукын биреп, фактта үтәү өчен мәҗбүри булган әлеге исем бирелгәндә исәпкә алына торган хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары исемлеген кабул итү хокукын бирә. Шуңа бәйле рәвештә гражданин В.И. Симаков, әлеге исемлек тәкъдим булмыйча, мәҗбүри характерга ия булганга күрә, исемлеккә кермәгән аның күкрәк тамгасы «Хезмәт ветераны» исемен алуға комачаулый, шунның белән аның конституциячел хокуклары бозыла, дип саный.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданин В.И. Симаков Татарстан Республикасы Конституция судыннан «“Хезмәт ветераны” исемен бирү тәртибе һәм шартлары турында» 2011 елның 30 июнендәге 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлешен һәм 9 статьясындагы 3 өлешен Татарстан Республикасы Конституциясенәң 13, 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 54 (беренче өлеш), 58 (икенче өлеш) һәм 63 (беренче өлеш) статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Ветераннар турында» 1995 елның 12 гыйнварындагы 5-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә «Хезмәт ветераны» таныклыгы булган һәм шул исәптән хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары белән бүләкләнгән, шулай ук картлык буенча яисә озак еллар эшләгән өчен пенсия билгеләү өчен кирәкле хезмәт стажы булган затлар хезмәт ветераннары була (7 статьяның 1 пунктындагы 1 һәм 2 пунктчалар). Әлеге Федераль законның

7 статьясындагы 4 пункты буенча «Хезмэт ветераны» исемен бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе субъектлары законнары һәм башка норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Россия Федерациясе Конституция Суды билгеләп үткәнчә, «Хезмэт ветераны» исемен бирү тәртибен һәм шартларын билгеләү һәм әлеге исем бирү өчен хезмәттәге аерымлыкның кайсы тамгалары исәпкә алынырга тиеш булуын билгеләү Россия Федерациясе субъектлары компетенциясенә керә (2013 елның 21 ноябрәндәге 1821-О номерлы Билгеләмә). Шулай итеп, Россия Федерациясе субъектлары карала торган өлкәдә хокукый жайга салуны гамәлгә ашырганда теге яки бу тамгаларны хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары исәбенә кертү мәсьәләләрен мөстәкыйль хәл итәргә, шулай ук андый тамгалар исемлеген билгеләргә хокуклы.

Татарстан Республикасында «Хезмэт ветераны» исемен бирү өчен нигезләр «“Хезмэт ветераны” исемен бирү тәртибе һәм шартлары турында» Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән. Аталган Татарстан Республикасы Законның 1 статьясындагы 2 өлешенең дөгъвалана торган нигезләмәсе эчтәлегеннән «Хезмэт ветераны» исемен бирү өчен нигез булып федераль башкарма хакимият органнары, башка федераль дәүләт органнары, дәүләт корпорацияләре тарафыннан гамәлгә куелган һәм алар белән бүләкләү күрсәтелгән органнар һәм оешмалар билгеләгән тәртиптә башкарылган, эштәге казанышлар һәм эшчәнлекнең тиешле өлкәсендә кимендә 15 ел дәвамында эшләгән өчен ведомство аерымлык тамгалары белән бүләкләнү тора.

Татарстан Республикасы Законның үтәү йөзеннән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты «Дәүләт органнарын һәм башка органнарны хезмәттәге ведомство аерымлык билгеләре Татарстан Республикасында “Хезмэт ветераны” исемен биргәндә исәпкә алына торган органнар исемлегенә кертү тәртибе һәм шартлары турында» 2012 елның 13 мартындагы 210 номерлы карарын кабул иткән, әлеге органнар һәм оешмалар исемлеген раслаган, шулай ук Татарстан Республикасында

«Хезмэт ветераны» исемен биргәндә исәпкә алына торган хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары исемлеге Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы тарафыннан билгеләнә дип билгеләгән. Югарыда аталган хокукый актлар белән үзенә бирелгән вәкаләтләр чикләрендә министрлык 2012 елның 29 июнендәге 481 номерлы боерыгы белән исемлекне раслаган, аңа «Бик яхшы чик сакчысы» күкрәк тамгасы кертелмәгән.

Мөрәжәгать итүче сылтама ясаган «“Хезмәт ветераны” исеме бирелгәндә исәпкә алына торган хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары турында» Россия Федерациясе Хезмәт министрлыгының 1998 елның 7 октябрдәге 5635-КС номерлы хатына килгәндә, ул Россия Федерациясе Сәламәтлек һәм социаль үсеш министрлыгының 2008 елның 2 июнендәге 3854-ЮВ номерлы хаты белән гамәлдән чыгарылган һәм аны Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимият органнары эшендә куллану мөмкин түгел. Шунның белән «Бик яхшы чик сакчысы» һәм «Чик буе гаскәрләре отличнигы» күкрәк тамгалары белән бүләкләнгән гражданнар федераль дәрәжәдә «Хезмәт ветераны» исеме бирелү хокукына ия булган затлар категориясенә кермиләр.

Мөрәжәгать итүченең Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең социаль яклау өлкәсендә вәкаләтле органы буларак вәкаләтләре өлешендәгә дәлилләренә килгәндә, шуны билгеләп үтәргә кирәк: алар Татарстан Республикасы Законының 9 статьясындагы дөгъвалана торган 3 өлеше белән каралган «Хезмәт ветераны» исемен бирү тәҗрибәсе мәсьәләләре буенча методик күрсәтмәләр чыгару белән чикләнмиләр. «Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органнары турында» 2005 елның 6 апрелдәге 64-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 43 статьясындагы 2 өлеше нигезендә министрлык үз компетенциясе чикләрендә гомуммәҗбүри характердагы норматив хокукый актларны Татарстан Республикасы законнарында гына

түгел, ә Татарстан Республикасы Президентының, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының норматив хокукый актларында билгеләнгән очрақларда чыгарырга хокуклы.

Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлешенә ведомство бүләкләрен «Хезмәт ветераны» исеме бирелгәндә исәпкә алына торган хезмәттәге ведомство аерымлык тамгалары исәбенә кертүгә бәйлә мөрәжәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган нигезләмәләр Татарстан Республикасы Конституция судының карау предметын тәшкит иткән иде инде. Татарстан Республикасы Конституция судының үз карарларында берничә тапкыр әйтелгән позициясе буенча дәгъва белдерелә торган Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлешендә билгеләнгән хезмәттәге ведомство аерымлык тамгаларына дәүләт (ведомство) функцияләрен гамәлгә ашыруда катнашучы (катнашкан) ижтимагый берләшмәләрнең һәм оешмаларның үзәк органнары бүләкләрен генә кертү турындагы шарт «Хезмәт ветераны» исеме бирелүгә бәйлә мөнәсәбәтләрнең гавами-хокукый табигатеннән килеп чыга, чөнки затка бу исемне бирү тиешле дәүләт органының ветеранга бюджет акчалары исәбеннән финанслана торган социаль ярдәм чараларын күрсәтү йөкләмәсен барлыкка китерә (2014 елның 25 мартындагы 58-П номерлы карар, 2014 елның 8 апрелдәге 8-О номерлы, 2015 елның 2 июлдәге 5-О номерлы билгеләмәләр).

Шулай итеп, мөрәжәгать итүче тарафыннан дәгъвалана торган нигезләмәләр федераль законнар нормаларына таянган, тигезлек һәм гаделлек конституциячел принципларын бозмыйлар, гражданның, шул исәптән гражданин В.И. Симаковның хокукларын чикләмиләр һәм, димәк, аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйлә рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенә 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенә 1 пункты нигезендә мөрәжәгать итүченә

шикаяте карала алмый. Күкрәк тамгаларын «Хезмәт ветераны» исеме бирелү хокукын бирә торган ведомство аерымлык тамгалары исәбенә кертү мөмкинлеге турындагы мәсьәләне хәл итү исә Татарстан Республикасы Конституция судының Татарстан Республикасы Конституциясенә 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгән компетенциясенә керми.

Баян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенә 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенә 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «“Хезмәт ветераны” исемен бирү тәртибе һәм шартлары турында» 2011 елның 30 июнендәге 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 1 статьясындагы 2 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенә конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин В.И. Симаков шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мөрәжәгать итүче куйган мәсьәләләренә хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

3. Өлеге Билгеләмәнең күчermәсен гражданин В.И. Симаковка һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советына жиберергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ -12 О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**